

Priloga: Rzd-01-16-00015-01

Datum: 20.9.2016

opis enote nesnovne kulturne dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE

EID: **2-00055**

Ime enote: **Škuljanje**

Sinonimi imena enote:

2. OPIS ENOTE DEDIŠČINE

Zvrst dediščine: **uprizoritve in predstavitve**

Podzvrsti:

igre, folklorno turistične prireditve

Tipološka gesla:

družabna igra, športna igra, tekmovanje

Kratek opis:

Škuljanje je tradicionalna primorska družabna in športna igra, pri kateri posameznik ali ekipa v igralno polje meče škuljo (tj. ploščat obklesan kamen ali polovico opeke) in jo skuša čim bolj približati balinu. Zmaga tisti, ki prvi doseže 13 točk.

Opis:

Škuljanje je tradicionalna družabna in športna igra spodnje Vipavske doline, pri kateri posameznik ali ekipa v igralno polje meče škuljo in jo skuša čim bolj približati balinu. Igro danes igrajo tako otroci kot odrasli za zabavo ali tekmovanje na družinskih srečanjih, v okviru prireditev in dogodkov predvsem na Primorskem ter v slovenski in hrvaški Istri. Na Hrvaškem se igra imenuje pločkanje.

Škulja, ki je poljubne oblike, velikosti in teže, je lahko kamen, pobran iz narave, ki je za boljši met nekoliko obklesan, ali polovica opeke. Opeka je značilna predvsem za igro v Renčah z okolico, kjer je bilo razvito opekarstvo. Z uvedbo novih materialov so v uporabi tudi škulje iz lesa, aluminija in umetnih materialov.

Balin je predmet, običajno iz enakega materiala kot škulje, le manjši in okrogle oblike (ali čim bolj podoben krogli). Balin mečejo (ali postavijo) v igrišče, ki je poljubno veliko ali pa zamejeno na širino 2 do 5 m z dvema zunanjsima igralnima poljema dolžine 3 do 6 m in sredinskim poljem dolžine 5 do 11 m. Igrišče je lahko zamejeno z vrvjo ali s trakom. Igrišče je lahko na različnih podlagah (travnati, peščeni ...).

Igra se posamezno ali v skupinah, ki lahko štejejo do pet igralcev. Če se igra posamezno, ima igralec 3 škulje, če se igra v parih, ima dve škulji, v ekipi treh igralcev ali več pa ima vsak igralec eno škuljo. Žreb določi, katera ekipa tekmo začne in bo prva metala balin. Član izžrebane ekipe vrže balin in nato meče škulje. V nadaljevanju meče balin ekipa, ki je dosegla točko v zadnji igri. Igralec stoji v začetnem igralnem polju in meče škulje preko sredinskega polja v drugo igralno polje, medtem ko morajo igralci nasprotne ekipe stati izven igralnega polja. Metanje nadaljuje član nasprotne ekipe, dokler njihova škulja ni bližje balinu. Točko dobi ekipa, katere škulja je najbližje balinu. Če se dve škulji nasprotnih ekip dotikata balina, igrata ekipi naprej izmenično, dokler se stanje ne spremeni. Ko ena ekipa

porabi vse škulje, druga ekipa odigra preostale škulje. Vse škulje, ki ostanejo bližje balinu od najbližje škulje nasprotne ekipe, se štejejo za točke. Če nasprotna ekipa izbije balin z zadnjo škuljo, se preostale škulje druge ekipe točkujejo. Škulje med igro lahko igralci zamenjajo, vendar pred metanjem balina. Že vržene škulje ne zamenjajo z drugo, četudi je razbita. Upošteva se njen največji kos, manjše pa odstranijo z igrišča. Škuljo, ki se dotakne vrvice (meje igrišča), izločijo, prav tako je neveljavna škulja izven igralnega polja. Če igralec stopi na črto igralnega polja, je to prestop in škuljo izločijo. Zmaga ekipa, ki prva doseže 13 točk ali 'puntov'.

Po izvoru naj bi bilo škuljanje pastirska igra, ki so jo igrali ob paši živine. Skozi generacije so fantje in mošje škuljali, ko je bilo kaj časa za to. Otroci so igro opazovali, če so bili pridni, so se jim lahko pridružili. Zanimanje za škuljanje se je povečalo ob koncu 20. stoletja. V Arčonih so leta 1996 organizirali prvi turnir v škuljanju z opeko, organizirano turnirsko igranje med ekipami, ki je v polnem razmahu med marcem in novembrom, pa poteka od leta 2002, ko je bil v Vogrskem organiziran prvi turnir s kamnitimi škuljami. Člani slovenskih ekip se od leta 2006 udeležujejo tudi mednarodnih tekmovanj, ki potekajo na Hrvaškem. Spomladi 2016 je v Buzetu na Hrvaškem potekal prvi Mednarodni festival škuljanja, v sklopu katerega je bila odigrana prva uradna tekma reprezentanc Slovenije in Hrvaške. Igra naj bi bila predhodnica prstometa (igra s plastičnimi ploščki), ki je danes razširjena po vsej Sloveniji.

Datacija:

zadnja četrtina 20. stol.

3. LOKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

Naselje: **VOGRSKO (RENČE-VOGRSKO)**

Opis lokacije:

Primorska

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **400140** X: **85360**

4. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

več nosilcev

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02_00055.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Nives Hvalica, 2008

6. VARSTVENE USMERITVE ZA ENOTO

Kategorija usmeritev: **drugi ukrepi ohranjanja nesnovne dediščine**

Opis usmeritev:

osnovne varstvene usmeritve za nesnovno dediščino

7. PRISTOJNOSTI

Pristojna institucija: **Goriški muzej Kromberk - Nova Gorica**

Strokovna področja:

etnologija

8. POVEZAVA ENOTE Z DRUGIMI ENOTAMI REGISTRA

Register nesnovne kulturne dediščine:

Register nepremične kulturne dediščine:

Register premične kulturne dediščine:

9. UTEMELJITEV VPISA

Škuljanje je del turistične ponudbe krajev na Primorskem, s katero se ukvarjajo številni posamezniki. Igra tako predstavlja pomemben element lokalne kulturne dediščine z močno socialno in povezovalno vlogo v lokalnih skupnostih. Člani društev se v prizadevanjih za prenos znanja škuljanja na različne generacije povezujejo med seboj in s člani društev izven slovenskih mej, predvsem s hrvaškimi. Organizirajo številna tekmovanja in predstavitve, ki jih izvajajo v okviru svojih dejavnosti. Prizadevajo si ustanoviti mednarodno organizacijo, zato da bi zagotovili še večjo prepoznavnost te nesnovne kulturne dediščine.

10. OMEJITVE GLEDE JAVNOSTI PODATKOV

Omejitve: **ni omejitev glede javnosti podatkov**

11. OPOMBE

12. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **> 30 m**

Natančnost območja: **območje ni določeno**

13. VPIS V REGISTER

Vpis dne: **20.9.2016**

Št.: **Rzd-01-16-00015-03**

Razlog: **pobuda**

14. SPREMEMBA REGISTRA

Sprememba dne:

Št.:

Razlog:

15. IZBRIS IZ REGISTRA

Izbris dne:

Št.:

Razlog:

16. ZAZNAMKI

Številka Rzd-01-16-00015-11-01

Datum: 20.9.2016

opis nosilca enote nesnovne dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

EID: **02-00055**

Ime enote: **Škuljanje**

2. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Nosilec:

Identifikacija nosilca: **155**

**Športno društvo Škulja
Vogrsko 112, 5293 Volčja Draga**

<http://www.skulja.si>

3. OPIS DEJAVNOSTI NOSILCA

Opis (posebnosti glede na opis enote dediščine):

Športno društvo Škulja je bilo ustanovljeno leta 2006 z namenom ohranjanja igre škuljanje. Ob tem so člani društva zapisali pravila igre in uredili igrišča za igro, treninge in tekmovanja. Društvo ima več kot 100 članov, ki so razdeljeni v sekcije (Vogrsko, Arčoni, Renče, Kurnik, Bukovica - Volčja Draga).

Športno društvo Škulja čez leto organizira več kot deset tekmovanj v škuljanju in aktivno sodeluje z Istarskim pljočkarskim savezom (Hrvaška). Člani znanje igranja prenašajo na mlajše v okviru osnovnošolskih programov in taborov. Predstavitev igre je tudi sestavni del turistične ponudbe ob dogodkih v občini Renče - Vogrsko, saj jo igrajo ob različnih praznikih, srečanjih in prireditvah. Po zgledu društva Škulja Vogrsko so bila ustanovljena društva ŠD Škulja - Barje, ŠD Škulja - Kagho, v ustanavljanju pa sta še društvi v Lajšah in Šempetru pri Novi Gorici.

4. LOKACIJA NOSILCA

Naselje: **VOGRSKO (RENČE-VOGRSKO)**

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **399114** X: **85026**

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02N_00155.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:
Nives Hvalica, 2009

6. OPOMBE

7. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **1 m - 3 m**

8. VPIS NOSILCA

Vpis dne: **20.9.2016**

Številka: **Rzd-01-16-00015-03**

Razlog: **pobuda**

9. SPREMEMBA NOSILCA

Sprememba dne:

Številka:

Razlog:

10. IZBRIS NOSILCA

Izbris dne:

Razlog:

Številka:

11. ZAZNAMKI